

Idees per afrontar una emergència cultural

Al costat de l'emergència social, el País Valencià viu una "emergència cultural", va dir el president de la Generalitat, Ximo Puig, en l'acte de posada en marxa d'un pla valencià de foment de la lectura que arrenca amb un logotip, una dotació de 200.000 euros i un simposi per posar damunt la taula les primeres idees sobre com afrontar el repte de les preocupants carències lectores valencianes.

Reportatge de Xavier Aliaga

Fou, més que una presentació, una posada en escena solemne, al més alt nivell. Hi havia el president de la Generalitat, Ximo Puig, i el conseller d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, Vicent Marzà. I gairebé tota aquesta conselleria al complet. Editors, llibreters, bibliotecaris i més agents relacionats amb el món del llibre i la lectura. Una sala plena de gom a gom per contemplar els primers i tímids passos del pla valencià de foment de la lectura. Un "projecte de país", segons Puig, per fer front al que va qualificar com una "emergència cultural", en referència als baixos nivells de lectura valencians. L'administració valenciana comença a atendre així un problema que el PP va amagar sota la catifa, com tot allò que no li era rendible políticament.

El nou Govern de PSPV-PSOE i Compromís volgué donar la imatge que sí que ha agafat el bou per les banyes. Puig, Marzà i la directora general de Cultura, la també escriptora Carmen Amoraga, competiren en els seus discursos per trobar la cita o la frase més estètica i concloent sobre la importància de la lectura. Entre els actors implicats, satisfacció per la sintonia acabada d'estrenar amb

el poder polític. "S'ha fet més en aquests sis mesos que en els vint anys precedents", va assegurar el president de la Fundació pel Llibre i la Lectura (Full), l'entitat creada expressament pels gremis d'editors i llibreters per impulsar aquest pla i que ha estat fet de *lobby* davant de l'Administració.

El projecte, en qualsevol cas, és encara a les beceroles. Les línies del pla encara s'han de definir. I sobre la taula, de moment, 250.000 euros de dotació pressupostats el 2016 per a la Fundació Full. També s'ha dissenyat un logotip que servirà per vehicular la imatge del pla: una composició senzilla i cromàticament versàtil amb la paraula "llegim" replicada tres vegades, la manera que van trobar les dissenyadores de ressaltar la importància del fet lector. La celebració a València del II Simposi sobre la lectura, el llibre, les biblioteques i l'escola, els passats 14 i 15 de gener, amb ponències d'experts i grups de discussió, fou l'estratègia per començar a bastir el cos teòric i pràctic del projecte. La trobada estava organitzada per Full amb el suport de la Conselleria de Cultura i coordinada per un equip universitari dirigit per la professora Gemma Lluch, una de les veus més autoritzades al País Valencià.

Sobre la taula, les dades gens engrescadores ballades per Full provinents de la Federació de Gremi d'Editors d'Espanya: segons aquest organisme, el 56,8% de la població valenciana es declara lector, enfront del 59,1% a Espanya i el 71% a Europa. En el cas de la lectura en llengua pròpia, les dades són més alarmants: sols un 2% dels valencians confessen que el darrer llibre comprat és en català, xifres per darrere de gallecs, bascos i navarresos i lluny del que passa a Catalunya. Ocasionalment, un 39,5% dels lectors valencians confessen llegir en la llengua del país. Dades, en tot cas, controvertides, referides a la indústria editora i l'objecte llibre. Al llarg del simposi, ponents com Manuel Gil parlaren de "dades contaminades per la indústria". Som, en realitat, a "l'època daurada de la lectura", en referència a l'ús de dispositius digitals. El tipus de lectura, amb tot, és un altre tema pendent de ser investigat amb rigor.

Llibre o lectura?

La mateixa Gemma Lluch llança alguns interrogants per definir millor el camp d'actuació del futur pla: "Quin tipus de lectures s'han de promocionar

LLIBRES I LECTURA. Un dels camps de debat del nou pla és establir el camp d'actuació, que no sols abasta els llibres i que té en la gent gran un dels grans cavalls de batalla. Entre els reptes, aconseguir que els joves continuen llegint quan acaben el seus cicles educatius a primària i secundària.

des de l'administració? Quin és el criteri? Llibres o lectura? Quin tipus de lectura? Què passa amb la premsa, que fa uns anys era un dels objectius de treball dels centres educatius? I la lectura literària? Amb quin objectiu? Hem de parlar del plaer de la lectura o proposar que s'ha de llegir per viure i per informar-se?"

Lluch alertà així mateix del fet que moltes estratègies de foment de la lectura estan dirigides als infants, quan aquesta "es tracta de la franja lectora més gran arreu del món". "Calen programes per a pares i avis, amb lectures adequades als seus interessos. O també per a nous nadius, com una manera d'integració social", advertí, al temps que demanà canvis legislatius i estudis i investigacions al voltant del fet lector al País Valencià: hàbits de lectura, en quina llengua, quin tipus de llibres s'editen o els seus destinataris habituals. Treballs de camp, afrontats científicament. També hi ha pendent divulgar les investigacions que ja s'estan fent a les universitats.

Tampoc no es parteix de zero. "En aquest país s'ha treballat moltíssim, però no hi ha hagut una administració que ens guiara", digué Lluch, qui ressaltà experiències com les que s'han dut a terme en el món de les falles per portar la literatura als llibrets. "Cal comunicar-nos entre tots els que treballem el tema de la lectura", demanà, al temps que reclamà la confecció d'un mapa de biblioteques públiques i escolar per establir quin són els fons disponibles i les seues mancances.

Justament les biblioteques i els centres educatius, però també les llibreries, protagonitzaren moltes de les propostes del simposi. I una de les qüestions més repetides fou la necessitat de millorar el nivell de formació d'educadors, bibliotecaris →

LLEGIM, LLEGIM, LLEGIM. A la fotografia, Jesús Figuerola, president de Full. Al faristol es veu el logotip dissenyat per al pla de lectura, amb la paraula "llegim" repetida tres vegades.

→ i llibreters: tot i que hi ha molts d'aquests agents implicats, conscienciats i actualitzats, els ponents destacaren l'existència de llacunes i mancances que penalitzen, en molts casos, el coneixement d'autors

i novetats, sobretot en la nostra llengua. Al capdavant, una autèntica professionalització de la tasca de prescripció. La dinamització en l'espai de les llibreries i les biblioteques, amb activitats inno-

vadores i que siguen capaces de ser projectades cap a l'exterior (en la línia de les biblioplatges o la presència en les activitats festives), també foren posades sobre la taula. Carme Fenoll, cap del servei de biblioteques de la Generalitat de Catalunya, a més de ressaltar el tema de la formació, fou una de les ponents més prolífiques a l'hora de llançar iniciatives: compra directa a fires del llibre, atenció al préstec digital, connexió entre els editors i les biblioteques per presentar les seues novetats o estratègies audiovisuals per captar públic lector. Fenoll també posà l'accent en els clubs de lectura: "Per què no, senyors editors, paquets especials per a clubs de lectura? Hem de trencar el tabú que a les biblioteques públiques no es poden vendre llibres", digué.

L'editor Joan Carles Girbés (Sembra Llibres) va incidir per la seua banda en la necessitat "d'actuar en l'espai cultural sencer", digué en referència a l'àmbit lingüístic català. Girbés reivindicà la recuperació d'un espai comunicatiu en català, amb la recuperació de RTVV i l'intercanvi de senyals amb Corporació Catalana i IB3. La nova RTVV, en tot cas, fou destacada per moltes veus com l'eina imprescindible de foment d'hàbits lectors i per donar visibilitat i prestigi als autors. Pel que fa al treball mancomunat, Girbés va destacar experiències com la de la plataforma Llegir en Català, que agrupa diferents editorials en català de Catalunya, País Valencià i les Illes, i proposà establir "sinèrgies en l'àmbit de la cultura pròpia, relacions entre les diferents disciplines artístiques. Hi ha un model a copiar, que és el de la música en valencià", una escena que patia una marginalitat absoluta als anys 80 i que ara ha connectat totalment amb els gustos dels consumidors fora ja de l'àmbit escolar. L'editor també plantejà si no seria el moment de canviar el criteri d'ajudar la literatura prescriptiva, que té més volum de vendes, i anar a l'ajuda "d'edicions d'especial interès".

Com enfocar el tema de les subvencions, de fet, també fou un dels temes recurrents del simposi. Ajudes, sí, però més selectives i amb objectius clars. El debat no ha fet més que començar. •

Vicent Andrés Estellés

OBRA COMPLETA

I

Nova edició, revisada

Vicent Andrés Estellés

Canot a cas d'orolla
Duocel d'amarg
La nit
L'Hond Paris
El sonnetig
Testimoni d'Honoré
Livramente
La clau que obrí tots els porres

34

OBRA COMPLETA

II

Nova edició, revisada

Vicent Andrés Estellés

Vicent presagi
Mort i puny
El primer llibre de les ogliques
L'invencant Clément
L'invencant Clément de Gandia
L'engon conch
Llibre de meravelles

34

OBRA COMPLETA
 Vicent Andrés Estellés
 Volumes I i II

NOVETATS 3i4
 Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual
 en www.tresiquatre.com